

KDE
AŽ
TEMNOTA
ZAMRZNE

TAJOMNÝ LES
ČUDNÁ DOHODA
NESMRTELNÁ LÁSKA

A. B. PORANEK

A. B. PORANEK

KDE
AJ
TEMNOTA
ZAMRZNE

Preložila Barbora Andrezálová

YOLi

A. B. Poranek

Kde aj temnota zamrzne

Preložila Barbora Andrezálová

YOLI

A. B. Poranek
WHERE THE DARK STANDS STILL

Copyright © 2024 by A. B. Poranek

All rights reserved.

Translation © 2024 by Barbora Andrezálová

Jacket design by

Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9733-3

*Babčii a dziadekovi,
pretože stromy nemôžu rásť
bez koreňov*

1

Dievča, ktoré vstúpilo do lesa

Keď Liska Radostová opúšťa dedinu, práve sa začínajú oslavy Kupalovej noci.

Naposledy sa obzrie cez plece a oči sa jej zalejú slzami. Poryv vetra jej zachytí vlniak a hrozí, že udusí plameň jej lampáša. Táto noc by mala patriť veselej oslave slnovratu pod veľkým letným mesiacom. Je to noc, keď slobodné dievčatá vijú venčeky z poľných kvetov a púšťajú ich po rieke, aby sa za nimi miestni chlapani mohli naháňať. Noc, keď sa spievajú ľudové piesne za veselého burácania vatre. Noc, keď sa dedinčania modlia k Bohu za úrodné polia, dobytok a ženy. No čo je najdôležitejšie, je to noc, keď podľa legendy rozkvitá kvet papradia.

A ak sú legendy pravdivé, túto noc ho Liska nájde. Vezme ho do rúk, vysloví želanie a odčiní svoje hriechy.

Kráča hlbšie do tmy, cez jedno z mnohých pšeničných polí, ktoré sa plazia po kopcoch a zo všetkých strán obkolesujú dedinu. Napoludnie slnko mení steblá na zlatú priadzu, ale teraz v neblahej predtuche suchocú o Liskinu sukňu s kvetinovým vzorom a skláňajú sa ako kajúnci pri pokání. Zdvihne lampáš vyššie, ale jeho svetlo je ako chvejúca sa iskrička – výsmech Kupalovej vatre,

ktorá tancuje v dialke a vyrýva siluety šindľových striech Stodoły do nočnej oblohy.

Stodoľa. Domov. Domov, ktorý už nikdy neuvidí, ak sa jej to dnes nepodarí. Vie, čo si šepkajú dedinčania: že je čarodejnica, že je zlá ako temná mágia, ktorá sa ukrýva v lese duchov. Takmer sa usmieva nad tou iróniou – práve na tom prekliatom mieste zvanom Driada vraj kvitne kvet papradia.

Jej jediná šanca na vykúpenie.

Nad hlavou vychádza mesiac, veľké strieborné oko otvorené dokorán a ostražité. Pobáda Lisku, aby kráčala ďalej, rozdúchava plameň naliehavosti v jej hrudi. Vo všetkých príbehoch kvet papradia kvitne len do východu slnka – nemala by premárniť ani chvíľku.

Cesta ju vedie okolo polí a pasienkov k zvlneným kopcom zarasteným brezami bielymi ako duchovia a hrubou trávou, v ktorej sídli orchester cvrčkov. V snahe povzbudiť samu seba si začne popod nos spievať ľudovú pieseň o dievčati, dvoch nápadníkoch a jarabine. Cvrčky udávajú rytmus, vánok šepká v harmónii a ona sa pomaly presviedča, že sa nebojí.

Až kým sa na obzore neobjaví les duchov.

Driadu už videla – ako každé dieťa zo Stodoły, ktoré sem privedie nezbedná detská zvedavosť. Koľkokrát stála na tomto mieste s Marysieňkou a navzájom sa vyzývali, ktorá sa odváži priblížiť k lesu? Stále bližšie a bližšie a bližšie, až kým ich vrčanie alebo šuchot znútra nepri nútli s krikom utekať až domov. Deti robia hlúposti, kým nie sú dosť veľké na to, aby pochopili, že sú to hlúposti – kým ich otec nenaučí pliesť slamené závesy, ktoré visia v každom stodoľskom dome, alebo kým im matka nevysvetlí, prečo im viaže vlasy karmínovými stužkami.

Je to ochrana, povie jemným, ale vážnym hlasom, pred duchmi, démonmi a zlom z lesa duchov.

Keď Liska stojí tak blízko, musí uznať, že les má istý morbídny druh krásy. Krásy kvetov na hroboch či jastraba letiaceho strmhlav za korisťou. Jeho stromy sú obrovské, hrubé ako veže a košaté, s konármi krivými ako prsty starej ženy a ovinutými hmlou hustou ako vata. Páchne ako čerstvo vykopaný hrob – hlinou, hníľobou a zdochlinami, ktoré pošpinia každý nádych.

Niekde tam je kvet papradia. Keď ho nájde, musí starostlivo vysloviť svoje želanie, pretože splní len jedno. V legendách ľudia často formulujú svoje želania nesprávne a postihnú ich strašlivé konce, a aj to len za predpokladu, že sa im podarí prejsť cez lesných diabolských duchov. Aspoň v tomto prípade je Liskino prekliatie výhodou – vždy dokázala duchov vycítiť, počuť, dokonca vidieť: škriatka pri peci, ktorý sa sťažuje na špinavú podlahu, či kikimoru v susedovom dome, ktorá nadšene vykrikuje, keď nájde priadzu, ktorú môže zamotať. To sú však zhovievaví domáci duchovia, vypasení vďaka obeťám v podobe chleba a soli, priateľskí k ľuďom, ktorí im poskytujú prístrešie. Driadskí démoni majú určite inú náтуру.

Naozaj sa to chystá urobiť? Ešte nie je neskoro vrátiť sa domov.

Nepatrí sem.

Spomienka: Otec Paweł sedí v kuchyni stiesnenej chalupy Radostovcov. Je to mladý kňaz, strapatá riedka brada mu ladí so zaplátanou sutanou a jeho výraz je príliš ostrážitý na to, aby sa dal považovať za súcít. On a mama sú jediní ľudia v Stodole, ktorí vedia o Liskinom tajomstve. Aspoň boli, ešte pred dvoma večermi.

„Ludia sa začínajú čudovať, Dobrawa,“ hovorí Paweł. „Dôkaz nejestvuje, ale nikto si to nevie inak vysvetliť. Najlepšie bude, ak ju pošleš preč, skôr než sa opäť prestane ovládať alebo než Prawotowci zhromaždia dostatok ľudí na svoj zámer.“

Liska nemá počuť jeho slová, no predsa načúva, pozoruje ho spoza chatrče cez medzierku v okeniciach. Zuby zarýva do pery a na jazyku cíti pachuť železa. Deň je vlhký, na modrej oblohe sa zhlukujú mraky a pri jej nohách hrabe v hline kura.

„Ja viem, otcé, ja viem, ale kam by išla?“

Dobrawa Radostová – mama – sedí oproti otcovi Pawłovi, trhá lístky mäty zo stonky a ukladá ich na vysušenie. Svojím meravým držaním tela a očami chladnými ako ľad vždy Liske pripomínala rozprávkovú Sklenenú horu, ktorú nedokázal zdolať žiadny rytier. A rovnako ako tá hora nie je ani milá, ani krutá. Je jednoducho nezlomná, čo sa od nej ako od stodoľskej ľudovej liečiteľky vyžaduje.

„Je plnoletá,“ odvetí otec Paweł. „A je to dobre vychované, slušné dievča. Mohla by si ju vydať, poslať do učenia... alebo ešte lepšie – do kláštora. Boh nikoho nevyženie a jeho prítomnosť ju ochráni pred pokušením tých diabolských síl.“

Dobrawa si povzdychne. „O tom všetkom som už uvažovala, otcé, ale je naozaj dobrý nápad poslať ju preč samotnú? Bojím sa, čo sa z nej môže stať bez správneho vedenia.“ Odhodí holú stonku mäty. „Ach, Bogdan by vedel, čo s ňou. On jediný to naozaj vedel.“

„Robíš správnu vec,“ ubezpečuje ju otec Paweł. „Nie je to zavrhnutie, len preventívne opatrenie. Pre jej vlastnú bezpečnosť a...“

A *aj pre našu*. Tie posledné slová zostali nevyrieknuté, ale Liska vie, čo chcel kňaz povedať: že je nebezpečná, že je skazená mágiou ako ovocný sad, ktorý postihne sneh.

„Ja to zmením,“ sľúbi hviezdám nad hlavou. „Napravím to.“

Spraví čokoľvek, aby dokázala, že nie je nebezpečná, že patrí do dediny a k svojmu ľudu. Aj keby to malo znamenať, že bude veriť rozprávkam z detstva.

Vykročí vpred, ďalej a ďalej, až hľadá na stromy Driady priamo pred sebou. Hrôza jej zovrie hrdlo, ale prehtne a potlačí ju.

„Boh ma ochraňuj,“ zašepká.

Z lesa čosi zajačí v odpovedi. Nápor vetra? Nie, je to príliš drsné.

Zavýjanie.

Alebo možno smiech.

Liska Radostová zdvihne lampáš a zahľadí sa na cestu, ktorú si vybrala. Je to sotva vyšliapaný chodníček v podraсте medzi ševeliacimi žihľavami a nemilosrdnými šípkovými krami rozdavenými ako čeluste. V mihotavom svetle plamienka sa to všetko zdá ako prelud, vstup do paláca temnoty. Čakajúci. Pozorujúci.

Znova sa ozve smiech a tentoraz sa Liska prinúti odplatiť sa mu úsmevom.

Potom vykročí medzi stromy.

V nočnom lese nie je nič isté.

V bezveternej tme uzavretej pred svetom strom nie je stromom, ale znetvoreným telom s krivými končatinami. Jeho kôra nie je kôrou, ale grotesknou tvárou s popraskanou kožou. Ostružiny pod ním vôbec nie sú ostružinami, ale zlými pazúrami, ktoré kmášu a trhajú šaty.

Žihlavy prhliu Lisku po obnažených členkoch, ale bolesť nie je nič oproti bodavému pocitu na šiji, že ju niekto pozoruje.

Liska si uvedomuje, že sa bojí menej, než by sa mala. Možnože preto, lebo tento les je rovnako neprirodzený, rovnako iný ako ona. Už len výzorom sa hodí do hustého lesa s vôňou zeme viac ako do dediny – jej vlasy majú farbu čerstvo poranej pôdy, pokožku má olivovú a líca posiate pehami, ktoré jej vytiahlo slnko. Na slávnosť Kupalu si obliekla sviatočný kroj: karmínovú sukňu zdobenú bledými kvetmi, čipkovanú bielu blúzku a na ňu vyšívajúci živôtik. Divoké kučery má skrotené do vrkočov. Okolo krku jej visí šnúčka z červených korálikov, ktorá je sviatočnou ozdobou a zároveň ochranou pred démonmi. Keď sa jej zachytí o konár a s prasknutím sa roztrhne, vyznieva to ako irónia.

Nezastaví sa, aby koráliky pozbierala.

Les hustne. V diaľke sa mihnú podivné svetlá, príliš veľké na to, aby to boli svetlušky. V húštine napravo od Lisky čosi zašuchoce. Prisahala by, že v hmle vidí číhať akési krivonohé stvorenie, ktoré sa však odplazí z dohľadu, skôr než naň dopadne svetlo jej lampáša. Keď znovu vykročí, niečo jej zapraští pod nohami. *Konár*, vraví si.

Hoci to skôr pripomína kosť.

Pokračuje ďalej. Je to jej jediná šanca a zúfalstvo ďaleko prevyšuje jej strach. Už si to v duchu predstavuje – vráti sa domov k mame a povie jej, že sa už nemá čoho obávať, že Liskina mágia ich už nebude trápiť. Už žiadne hrnčeky a taniere rozbiejajúce sa bez dotyku, žiadne ohne plápolajúce v jej prítomnosti, žiadne vtáky, ktoré sa každé ráno zhromažďujú pri jej okne, akoby jej chceli povedať tajomstvo, ktorému nemôže rozumieť.

Aký bude život, keď už nebude musieť skláňať hlavu a predstierať, že katastrofy, ktoré sa za ňou vlečú, sú len náhody? Keď už nebude musieť potláčať každú emóciu, aby náhodou neprebudila svoju mágiu?

Naozaj si myslela, že to má konečne pod kontrolou.

Až kým sa nestalo to s Marysieňkou.

Spomienka do nej zatne pazúry, ale ona ju opäť potlačí. *Hľad'k svetlu*, pripomenie si. *Potom za sebou neuvidíš tieň.*

Lenže v lese je v noci veľmi málo svetla.

Netrvá dlho a Liska zide z cesty. Stačí jeden roztržitý krok, a keď sa otočí, už nevidí vyšliapanú cestičku, len stromy pred sebou a stromy za sebou, ktoré sa tlačia čoraz bližšie, konáre sa prepletajú do klaustrofobickej kletky a mokré a studené lístie ju šľahá do tváre.

Tep jej hlasno búši v ušiach. Cestičky, ako bola tá, ktorú práve stratila, si prekliessni obchodné karavány, ktoré prechádzali z Orlice do susednej krajiny zvanej Litven. Títo kupci vstupujú do Driady pripravení – vedú so sebou statné kone, pušky a meče, niekedy aj najaté stráže. Týždeň pred vstupom do lesa nechávajú pri ústí cesty, po ktorej sa rozhodnú ísť, desiatok: mäso, chlieb alebo mince, obety pre démona Lešija.

Lešij. Meno, ktoré pozná každý obyvateľ dediny Stodoľa, ktoré má vryté do pamäti ako modlitbu, no vyslovene ho ako kliatbu. To on vládne Driade a drží duchov pod kontrolou, on chráni pocestných v lese a dediny okolo neho. To on nedovolí nikomu vstúpiť na svoje územie bez zaplataenia desiatku a všetci vedia, že ak Lešij nie je spokojný s tým, čo dostane, tí, ktorí vstúpia do Driady, sa už nevrátia.

Liska si večer pred Kupalovou slávnosťou pripravila

vlastnú obeť – bochník ražného chleba a sušenú klobásu, ktorú nechala pri ústí cestičky, po ktorej sa chystala ísť. Teraz, keď zablúdila, stratila akúkoľvek nádej na Lešijovu ochranu. Príbehy o Lešijovi nehovoria len o tom, že stráži pocestných, ale aj varujú, že tí, čo zídu z jeho chodníčkov, už nikdy nenájdu cestu späť.

„Na tom nezáleží,“ hovorí Liska lesu alebo Bohu, lebo možno v tej chvíli sú jedno a to isté. „Neviem si predstaviť, že by si ten kvet schoval tam, kde by sa dal ľahko nájsť.“

Vtom palcom na nohe narazí do koreňa. Nemotorne sa potkne, vyletí dopredu a padne na kolená. Lampáš jej vyklzne z prstov, sklo sa s tlmeným prasknutím rozbije.

Plameň zhasne.

2

Stromy s priveľa očami

Temnota vyskočí vpred ako dravec a pohltí svet. Zostane len silueta korún stromov, ostré listy rozrezávajú mesačné svetlo do zmrzačených útržkov. Liska stratí kontrolu nad strachom, ktorý dosiaľ držala na uzde, a ten jej vystrelí v hrudi ako zdrvivujúci príval.

Jej púť lesom sa mení na slepé potácanie, škriabe si ruky o drsnú kôru a ostne šípok. Vetvičky ju šibú do tváre, motajú sa jej do vlasov a rozpletajú jej vrkoče. Žalúdok jej zovrie paranoja, ktorá prebudí mágiu. *Pokoj*. Musí sa upokojiť. Skôr než sa prestane ovládať. Opäť si začne spievať popod nos, tak potichu, ako len dokáže, sústredí sa na stúpanie a klesanie melódie a núti svoje srdce biť do rytmu.

Dostane sa k druhej slohe a vtom ho zbadá.

Bieleho jeleňa.

Vynára sa z hmly, akoby z nej bol stvorený, hodvábnny opar mu ovíja boky a čerí sa mu na kopytách ako spenená voda. Jeho parohy sa týčia dopredu a vytvárajú majestátnu korunu z nespočetných bledých hrotov. Takéto výrastky by mali byť v hustom lese len prekážkou, a predsa sa vôbec nezamotávajú do vetiev nad ním – vlastne sa

zdá, akoby sa stromy pred ním skláňali a s úctou odťahovali svoje konáre.

Oválne zreničky tvora sa uprú na Lisku a pieseň jej stíchne na perách.

„Z-zdravím,“ hlesne a na dôvažok sa ukloní. Zdá sa to vhodné, aj keď hlúpe.

Jeleň kývne hlavou. Oči má zelené ako papradie, opustené a starobylé, akoby sa mu pred nimi odvíjali stáročia dejín Orlice.

„Asi nevieš, ako sa dostanem ku kvetu papradia, však?“

Odfrkne a znie podráždene aj pobavene. Napriek strachu sa Liske rozhoria líca.

„Nuž,“ povie rozochvene, „ak tu nie si, aby si mi pomohol, tak si tu asi preto, aby si ma zjedol. V tom prípade bude asi najlepšie, keď sa do toho rovno pustíš.“

Jeleň urobí krok vpred. Jeho kopytá zanechajú vo vlhkej zemi svietiace stopy.

„Aspoň budem potravou pre niečo krásne,“ usúdi Liska so srdcom v hrdle. „Lepšie ako strigôň alebo bes.“

Jeleň znovu odfrkne a znie oveľa ľudskejšie, než by mu malo prináležať. Urobí k nej ešte jeden krok, potom sa prudko zvrtnie. Skôr než Liska stihne vykriknúť, ujde do lesa a zanechá za sebou žiariace stopy kopyt. Nemiznú, pulzujú v tme a vyzerajú takmer ako... ako cesta.

Ale kam? Liska zaváha. Príliš dobre pozná príbehy o krásnych démonoch, zlatovlasých poludniciach, ktoré držia v rukách kosáky postriekané krvou, a o rusalkách s ich čarovnými piesňami, ktoré vzbudzujú v mužoch ich najhlbšie túžby, aby ich zviedli do močiarnych hrobov. Mohla by to byť leš, a s najväčšou pravdepodobnosťou aj je. Je to však najlepšia možnosť, akú má.

Vydá sa po jeleňových stopách. Tie zmiznú, len čo ich minie. Pred ňou zostane svetlo a za ňou tma. Les pomaly uvoľňuje svoje dusivé zovretie, kmene sa narovnávajú a hmla sa dvíha, aby odhalila tapisériu mäkkého machu. Jelenie stopy náhle zmiznú a zanechajú Lisku na okraji rieky, ktorá ako čierny atrament vyteká spomedzi dvoch pokrivených ihličnanov. Obklopujú ju široké lúče mesačného svitu a svetlo prináša úľavu, aj keď ju jeleňova neprítomnosť znepokojuje.

„Čo je to za miesto?“ šepne Liska, neodváža sa hovoriť hlasnejšie. „Prečo ma sem priviedol?“

Váhavo si klakne na breh rieky, borovicové ihličie ju bodá do dlaní, keď sa oprie a snaží sa vydýchať. Do mysle sa jej vkrádajú myšlienky na domov. Dedinčania sa už pravdepodobne zhromaždili na hlavnom námestí a radostne tancujú do tónov huslí. Možno otec Paweł práve žehná alebo sa mladé páry držia za ruky a skáču cez oheň. Ach, ako by si priala byť medzi nimi.

Skôr než ju načisto premkne túžba, ozve sa melódia.

Je zreteľná, nespochybniteľná. Ktosi neďaleko spieva strašidelnú pieseň, ktorá sa víri a plynie. Tóny Lisku hľadajú a dvíhajú na nohy. Sú upokojujúce, hrejivé ako láskavé objatie alebo horiaci kozub uprostred zimy. *Pod domov, Liska Radostová*, hovoria. *Tvoje hľadanie sa skončilo. Našla si svoje miesto.*

Liska zažmurká. Proti prúdu rieky stojí postava, ako by tam bola od začiatku. Krásna žena, nahá, plavé kučery jej splývajú na prsiach a ruky má vystreté na privítanie. *Pod, Liska, pod, spieva.*

Liska omámene prikývne. Usmieva sa, hoci si nepamätá prečo. Nepamätá si ani to, kedy vykročila, ale teraz je už dosť blízko na to, aby spočítala kĺby ženíných dlhých prstov.

Vtom ju pichnutie v hrudi prinúti zastaviť. Ten pocit je desivo známy, ako motýle uväznené v krehkej klietke jej hrudníka. Varovanie. Jej mágia sa prebudila a varuje ju.

Obraz ženy sa náhle zachveje. Jej mäso sa vnára medzi kosti, z vlasov jej stekajú pramienky na chrastovitú pokožku na mieste, kde by mali byť pery. Keď sa Liska odtiahne, žena vytreští sklené oči a jej podoba sa opäť zmení. Na jej mieste stojí mama s bezchybnou zásterou a prísny výrazom. Pristúpi k Liske, oceľové oči zmäknú a načiahne sa za jej rukami.

„Poď domov, Liska.“

Tentoraz Liska ignoruje varovanie v hrudi. Nechce nič iné, len chytiť tie ruky, cítiť pevnú istotu ich zovretia. A ten úsmev... ako je to dávno, čo naposledy videla svoju matku usmievať sa?

„Dokázala si to, slniečko,“ povie mama, teraz jemnejšie. „Je po všetkom. Poď so mnou domov.“

Liska zažmurká. *Slniečko* – tak ju prezýval tata, ale mama nikdy. Priamočiara, pragmatická Dobrawa Radosťová nie je z tých, čo plytvajú láskyplnými osloveniami.

Jej matka tu nie je.

Liska sa strhne a pritisne si dlane na oči. Keď ich znova otvorí, mamina tvár sa pokríví, jej úsmev sa rozťahuje stále viac a viac, neuveriteľne doširoka, ukazuje záblesky ihličkovitých zubov a bledý, tenký jazyk.

„Mýliš sa,“ zašepká Liska stvoreniu. „Mama ma chce poslať preč.“

Rozbehne sa k rieke.

Žena – nie, rusalka – sa do nej ponorí. Rozplýva sa v kalných vodách, mizne v prúde. Liska sa odmieta vrátiť, skočí z jedného brehu rieky a pristane na druhom, kolená sa jej podlomí od nárazu. Šmykne sa a padá do

bahna práve vo chvíli, keď sa za ňou vynorí rusalka. Z úst bez pier sa jej derie vresk, kostnatými prstami sa načahuje po Liskinej sukni.

Liska zalapá po dychu. Pevne sa chytí spadnutého kmeňa a kope zo všetkých síl. Päťou narazí do čohosi krehkého, čo praskne ako vaječná škrupina. Sprievodný výkrik jej prezradí, že zasiahla rusalku. Démon ju pustí. O kratučký okamih sa voda upokojí a utíchne. Liska traslavo vydýchne a odváži sa obzrieť cez plece.

Rusalka vyskočí z vody a chytí ju za stuhu živôtika.

Liska nemá čas kričať. Svet sa nakloní, nohy jej vyletia do vzduchu a ona padá dozadu do ľadového prúdu a zrak jej zastrú bubliny.

Slizké prsty ju schmatnú okolo krku.

Hrôza zovrie Liske vnútornosti, riečna voda a piesok jej plnia nozdry, pod ňou aj nad ňou je len tma a rusalka ju sťahuje dolu, dolu. Rieka je oveľa hlbšia, než sa zdá, rozmazaným zrakom vidí perleťové záblesky kostí, ktoré lemujú jej koryto. Zmocní sa jej panika, po ktorej nasleduje akési blúznivé pobavenie. *Tak a je to, pomyslí si. Zomriem a bude zo mňa takáto desivá ozdoba.*

No čosi v jej vnútri sa vzpiera. Prebúdza sa to ako trepot tisícov uväznených krídel a bolestivo ju to tlačí do hrudného koša. Jej mágia, ktorá reaguje na jej paniku. Vystrelí jej cez kožu v záblesku oslepujúceho svetla a nadobudne svoj zvyčajný tvar: motýle, celé mračno motýľov, víriace sa a nevyspytateľné. Výbuch sily odsotí rusalku, ktorá jej však ešte stihne bolestivo zaťat nechty do krku. Liska neváha ani chvíľu. Kopne démona do hrude, pláva k brehu, a len čo prerazí hladinu, zalapá po dychu. Roztrasene sa vyškriabe na skaly, sotva sa zastaví, aby

vykašlala hnilobnú vodu, a zaprie sa o lepkavú kôru boro-vice, aby sa narovnala. Obzrie sa cez plece, očakáva ďalší útok, ale nič tam nie je.

Rusalka je preč.

Les je nehybný.

Liska sa dá do behu. Nezastaví sa, ani keď opustí riečnu čistinku zaliatu príjemným mesačným svitom. Po krku jej steká pot a pulz jej duní do omračujúceho hukotu mágie, ktorá jej búši do hrude. Musí sa dostať preč, preč od tej strašnej rieky. Nech však beží akokoľvek ďaleko, nedokáže nájsť úľavu. Toto sú príbehy jej detstva, ktoré sa prebrali k životu, premenené z nočných môr na skutočnosť.

Ani vo svojej mágii už nenachádza útechu. Tentoraz ju ochránila, áno, pretože sa tak rozhodla na rozdiel od posledného prípadu, keď za sebou zanechala smrť a na Liskiných rukách krv. Nikdy sa jej nedá veriť. Musí sa to skončiť, a to čo najskôr. Ale kde je ten kvet?

Akoby bola jej otázka vyslyšaná, v húštine pred ňou sa objaví známa silueta a hlava s parohmi sa nakláňa k nej. Jeleň! Liska sa k nemu rozbehne, ale tvor zmizne vo víre hmly. „Počkaj!“ zadychčane vykrikuje a vzápätí sa zasmieje na vlastnej hlúposti. „Robíš to naschvál, však?“

Namiesto odpovede počuje len zvuk vlastného prerývaného dychu, keď sa rozhliada okolo seba. Stojí na okraji plytkej rokliny, ktorej stráne sa strmo zvažujú do úžlabiny. Okolo nej je deväť zvláštnych stromov, ktoré tvoria polkruh a kmene majú vyduté zvláštnymi hrčami. Na prvý pohľad sa zdá, že tie hrče nie sú ničím iným ako výrastkami, ale keď sa pozrie bližšie, uvedomí si, že pulzujú.

Pritisne si ruky k ústam a cívne, ale je neskoro.

V strede každej hrče sa objavia praskliny, kôra sa rozdávi a odhalí krvavé oči. Ludské oči. Oči, ktoré plačú žltkastou miazgou, keď sa upierajú na Lisku.

Les ju vidí.

Odstúpi, ale nemá kam ísť. Päta sa jej pošmykne na kraj rokliny, ktorý sa pod jej váhou rozdrobí, a ona padá.

Letí však krátko. Nohami narazí do krivolakého stromčeka, odrazí sa a padne na svah. Nasleduje nekontrolovaný šmyk. Zúfalo sa chytá čohokoľvek, čo by spomalilo jej pád, a kolená sa jej bolestivo otlkajú o kamene a ostré konáre. Napokon konečne dopadne na dno rokliny.

Chvíľu leží ako omráčená – len jedínú bezútešnú chvíľku s vyrazeným dychom a uboleným telom. Potom sa zo všetkých síl zdvihne na kolená a ruky zaprie o čosi tvrdé a... celkom nečakané.

Dlažobné kocky naukladané jedna vedľa druhej.

Liska sa prekvapene vyštverá na nohy. Pred ňou sa do tmy vinie dláždený chodník, popraskaný, zarastený machom, náhodný. S obavami naň hľadí. Na jednej strane cíti úľavu, že našla náznak civilizácie, ale na druhej ju to znepokojí. Počula o cestách, ktoré sa používajú pri putovaní cez les duchov, ale táto sa zdá príliš úzka, aby sa na ňu zmestil hoci aj ten najmenší vozík. Ak to však nie je jedna z nich, tak... kam vedie?

Čoskoro nájde odpoveď. Medzi stromami je ako drie-majúci obor schované akési panské sídlo, ktoré napriek veľkosti v šere sotva vidieť. Vlastne to ani tak nie je sídlo, skôr spomienka naň – rozbité okná, odlupujúca sa farba a krivá veža, ktorá si už sotva pamätá, ako byť domovom. Celá stavba je zahalená brečtanom a obohnaná kamen-ným múrom, cez ktorý sa prechádza bránou stráženou sochami jeleňov. Brána mohla byť kedysi krásna, ale te-

raz ochabnuto visí na pántoch a kovanie časom zhrdzavelo. Zo všetkého vyžaruje akási skľučujúca rezignácia, akoby sa panstvo ponúklo ako obetný baránok Driade.

Keď sa Liska zaprie do brány, pánty protestne zaškripu a vylakajú ju. Záhrada za ňou sa zmenila na džungľu, prerastené živé ploty sú popretkávané šípkami. Len dláždený chodník zostáva nezarastený, zapadaný listím a vetvičkami. Vinie sa cez nádvorie a vedie na malú čistinku, kde by mohla stáť fontána, keby toto sídlo patrilo do ľudského sveta.

Ale nepatrí. Patrí duchom a démonom.

Takže uprostred Liska žiadnu fontánu nenájde. Namiesto nej rastie papradie, košaté, bujné a neprirodzené zelené, také zelené, až sa zdá, že žiari.

A tam, v aureole jeho vejárovitých listov, sa skrýva jediný kvet.

Neveľmi bystrá líška

Kvet papradia je taký krásny, ako hovoria legendy. Skôr pripomína jediný plameň než kvet, žiari od tieňmi okrovej, zlatej a rumelkovej. A rovnako ako plameňa sa ho Liska zdráha dotknúť, lebo si je istá, že si spáli prsty. Vydáva zvuk, pravidelný hukot, ako pulz, ako tlkot srdca. Akoby každý koreň v lese bol žilou, každá vetva tepnou a všetky našli svoj domov v tomto malom kvete.

Zmeravená bázňou Liska neveriacky hľadá na kvet. Dokázala to. Príbehy sa mýlili. Našla ho a stále je nažive – zatiaľ.

Najdôležitejšia úloha ju ešte len čaká – odtrhnúť kvet a vysloviť želanie. *Nech moja mágia zmizne*, chce povedať. Aký to bude pocit, keď sa jej želanie splní? Vyparí sa jej mágia, akoby nikdy nejestvovala, alebo bude postupne slabnúť? Potom, keď sa to všetko udeje, musí ešte nájsť cestu von z tohto lesného bludiska. Má však aspoň iskierku nádeje a to jej stačí. Naučila sa tešiť z omrvíniak ako žobráčka.

Bez ďalšieho váhania natiahne ruky. Opatrne ovínie prsty okolo hodvábných okvetných lístkov a rozprúdi sa

v nej rytmus kvetu. Pulzuje, pulzuje, čoraz hlasnejšie, až má pocit, že sa jej od tej sily roztriešia kosti. Musí to však dokončiť, chytí stonku kvetu, želanie sa jej sformuje na perách a...

„Je krásny, však?“

Ten hlas nepatrí človeku. Nemôže, keď sa tak ozýva všade naokolo. Nikdy v živote nepočula diabla hovoriť, ale predstavuje si, že by znel rovnako. Zmyselne a zvodne, hladko ako voda tečúca korytom rieky. Vyplašene sa obzerá okolo seba a snaží sa nájsť zdroj hlasu, ale mágia kvetu papradia jej tak lomcuje telom, že sotva dokáže rozoznať, kde je hore a kde dole.

„Nanešťastie ti nemôžem dovoliť, aby si si ho vzala, malá zlodejka.“

Odrazu je tam jeleň. Stojí v bráne, hlavu nakláňa na jednu stranu. „Ako sa voláš?“ spýta sa prívetivo.

Ten hlas patrí jemu. Jeleň hovorí, hoci ústa sa mu nehýbu. A Liska už vie, že to vôbec nie je jeleň. Je to správca tohto lesa a bolo by viac než nerozumné povedať mu svoje meno.

„Vari si ryba?“ zamyslí sa jeleň nahlas. Jeho hlas je príliš dravý na to, aby patril takému nežnému tvorovi. „Nie? Tak na mňa nezízaj s otvorenými ústami. Meno je také jednoduché, a predsa mi ho nemôžeš povedať. Si jednoduchá? Ak áno, tak by som mal byť rád. Uľahčí mi to prácu.“

Liska zatvorí ústa a znova ich otvorí. Tentoraz ju hlas poslúcha, hoci sa mierne chveje. „Nie som jednoduchá.“

„To posúdim ja.“ Urobí krok vpred, potom ďalší, každý krok je arogantný a posmešný, pripomína kocúra, ktorý zaháňa myš do kúta. „Ešte stále si mi neprezradila svoje meno.“

„Musím?“ spýta sa trúfalo. Mágia jej zaduní o hruď, varuje ju takmer rovnako silno ako pri rusálke. „Ja nepotrebujem, aby si mi prezradil svoje. Dobre viem, kto si.“

Jeleň šklbne uchom a podíde ešte bližšie. Teraz už medzi nimi stojí len papradie. „Naozaj?“

„Si Lešij.“

Nastane ticho. Vietor zavýja v medzihre a naplňa vzduch šelestom chvejúceho sa lístia. Jeleň zdvihne hlavu a urobí ešte jeden krok.

A začne hniť.

Iný spôsob, ako to opísať, nejestvuje. Akoby ho požíral hmyz, jeho telo chradne, svaly sa rozkladajú, zatiaľ čo mu zo slabín prudko pučia strieborné huby a hneď zasa odhnívajú. Koža mu opadáva z tváre a odhaľuje zažltnuté kosti a popraskané zuby, oči sa mu zabárajú do lebky a miznú v čiernej tme jamiiek. Jeho kostra sa láme, posúva a pretvára, akoby sa jeho telo rozpadalo a znovu skladalo do úplne novej podoby.

Do podoby človeka.

Nie, len polovičného človeka. Strašidelná jelenia lebka zostáva a skrýva jeho tvár pred svetom. Tvor bledý ako mesiac sa pohybuje s neprirodzenou ladnosťou, jeho vlnený sukman ticho šuchoce o listy papradia. Pokožku má bledú, popolavú, vlasy biele vekom. Divočinu nosí ako trofej, na rukávoch má vyšité vzory bodliakov a trňov a šerpu okolo pása mu zdobia pruhy v zeleno-modrých odtieňoch.

„Áno, to som ja,“ povie démon. Je vysoký a štíhly, elegantným držaním tela pripomína aristokrata. „A čo sa týka teba, opýtam sa už len raz. Ako sa voláš?“

„Kasia,“ odvetí Liska rýchlo.

Démon znehybnie a s ním aj les naokolo, akoby každý konárik a vetvička napäto počúvali ich rozhovor. Potom zašepká: „Počujem, ako sa ti trasie srdce, malá klamárika. Skús to znova.“

Liske od ľaku stiahne hrdlo. Preglgne a potom prehovorí ešte raz, teraz už kajúcne. „L-Liska.“ Viac mu neprezradí. Svoje priezvisko si uchráni.

Lešij sa srdečne zasmaje. „Liska, Lisečka... oj, líštička, ty nie si veľmi bystrá, však?“ Čím je bližšie, tým viac sa nad ňou týči, a ona sa zachveje pod prázdny pohľadom tých pustých očných jamiek. „A predsa si prežila rusalku. Ako?“

„Šťastie,“ povie Liska.

„Zase klameš.“

„Nekla....“

„Prekukla si jej preludy, však?“ Nakloní sa dopredu a zhlboka nasaje vzduch. „Máš mágiu v krvi, nevelmi bystrá líška. Preto si užitočná. Povedz mi teda, čo si chcela od môjho kvetu?“

Jeho kvetu. Isteže. Podobne ako rusalka aj kvet papradia je pasca alebo možno skúška. Ďalší povraz v sieti diabolských úskokov Driady, v sieti, do ktorej sa beznádejne zamotala.

Lešij mľaskne jazykom. „Oj, ty si naozaj jednoduchá. Dovoľ mi teda, aby som ti pomohol. Je to bohatstvo? Úspech? Nie, počkaj. U dievčatiek ako ty je to vždy neopätovaná láska. Kto je ten šťastný? Roľník? Pekár? Bohatý dedič? No tak, nevelmi bystrá líška. Vždy je za tým nejaký príbeh.“

Niekde v polovici jeho reči jej v žalúdku začne bublať hnev. Keď sa odmlčí, aby sa nadýchol, vyprskne naňho: „Chcem, aby moja mágia zmizla.“

Zdá sa, že odpoveď Lešija prekvapí. Zakloní sa a pozorne si ju premeria. „A prečo by si také niečo chcela?“

Marysieňka, povie takmer. *A tata*, dodá jej myseľ, ale potlačí svoj hlas. Neodpovie, len si objíme paže. „Zabiješ ma?“

„Chceš, aby som to urobil?“ zaznie posmešná odpoveď. Jeho dlhé prsty sú zrazu na jej krku, tvrdý necht jej dvíha bradu. „Vyzeráš ako plaché stvorenie, a predsa si bola dosť odvážna na to, aby si vnikla na moje panstvo a kradla v mojej záhrade. Musíš po tom veľmi túžiť, keď si prešla takú dlhú cestu.“

Liska prikývne a inštinktívne sklopí oči. Skromná, zdvorilá Liska, v dave ľahko prehliadnuteľná. *Ak im nedáš dôvod, aby si ťa všimli*, vravieva mama s obľubou, *potom si na tebe nevšimnú nič nezvyčajné*.

„Tak dlho som bol sám, líštička. Všetky bdelé chvíle trávim strážením tohto lesa. Preto ti ponúkam toto: slúž mi celý jeden rok, a keď skončíš, splním ti tvoje želanie. Aj keby to bolo to najsmiešnejšie želanie, aké som kedy počul.“

Jeho hlas znie ako rozsudok, a predsa to predostiera ako výhodnú ponuku. Liska ustúpi a zahryzne si do pery. „A keď odmietnem?“

„Potom ťa nechám ísť,“ povie démon. „No budeš bez kvetu a mojej ochrany. Ja som strážca tohto lesa a ten, kto mi skríži cestu, musí niesť následky. Možno však budeš jednou z mála šťastlivcov. Možno sa ti podarí vrátiť na hranicu, skôr než ťa moji obyvatelia zaňuchajú a rozhodnú sa, že chcú ochutnať.“

Je hrozný, uvedomí si Liska. *A čo je horšie, je neznesiteľne arogantný*. Pritisne si na hrud' upokojujúcu ruku a snaží sa v celom tom šialenstve nájsť zdravý ro-

zum. Rok nie je dlhý čas. Sú to štyri ročné obdobia a tie vždy rýchlo uplynú – sneh sa roztopí a snežienky rozkvitnú, prv ako stihne vychutnať sviežu vôňu jesene. Dokáže prežiť rok mimo domova, aj keď ju bolí predstava, čo urobí mama, keď nájde Liskin odkaz a uvedomí si, kam odišla. Bude to stáť za to. Jeden rok za to stojí. Jeden rok stačí na to, aby sa Liskine chyby vytratilí do vzdialenej pamäti, aby dedinčania zabudli na svoje podozrenia a našli si nové, čerstvejšie škandály, o ktorých môžu klebetiť. Možno to bude stačiť aj na to, aby pani Prawotová upustila od svojej posadnutosti dokázať, že Liska je čarodejnica. Koniec koncov už dostala, čo chcela. Vyhнала Lisku zo Stodoły, už viac nebude predstavovať nebezpečenstvo pre jej obyvateľov. A keď sa Liska konečne vráti a jej mágia zmizne, všetko bude v poriadku. Bude ako každá iná dedinčanka. Bude tam patriť.

Patriť.

Áno, byť jeden rok vydaná napospas rozmarom lesného démona stojí za to, že bude po zvyšok života niekam patriť.

Pozbiera sily, zdvihne bradu a prinúti sa pozrieť do očných jamiek tej strašidelnej lebky.

„Dobre,“ povie a starostlivo volí slová. „Ak mi o rok splníš želanie a dáš mi slobodu, som ti k službám.“

Jelenia lebka nemá vôbec žiadny výraz, ale v jej hlase cítiť posmešnú radosť. „A tak sa neveľmi bystrá líška takmer bystro rozhodla.“ Zdvihne ruku a ovinie štíhle prsty okolo jedného z parohov. Prudko trhne a oddelí ho. Neláme sa ako košť, ale ako konár, rozštíepi sa a praskne. V jednej ruke drží Lešij úlomok a druhou chytí Lisku za ľavé zápästie.

Tá sa prekvapene strhne, ale Lešij sa ani nepohne. Keď jej ho priloží k pokožke, úlomok sa zrazu rozžiari zvláštnym zeleným svetlom. Naraz sa pohne, pružný ako had.

Skôr než sa Liska stihne odtiahnuť, omotá sa jej okolo zápästia.

Keď ju Lešij pustí, Liska má na sebe puto z dreva. Zovrie ho voľnou rukou, z očí jej srší hanba. Cíti sa, akoby predala svoju dušu.

„Dohoda je uzavretá,“ vyhlási Lešij. „Na rok si moja. Teraz poď.“ Prejde okolo nej a vydá sa k panstvu. Liska si zahryzne do pery a venuje papradiu posledný smutný pohľad.

Kým sa rozprávala s Lešijom, v nejakom okamihu kvet papradia zmizol. Bez jeho horúceho svetla samotné papradie medzi burinou sotva vidieť. A Liska je ďaleko od domova, v spoločnosti démona.

Rok za to stojí, pripomenie si a prstami prechádza po okove.

Ako veľmi sa môže líšiť služba Lešijovi od života v Stodole? Od tatovej smrti sa Liska starala o statok, varila večere a obrábala záhradu. Nie je najsilnejšia ani najdisciplinovanejšia, ale je dostatočne schopná. A súdiac podľa stavu panstva, je v týchto veciach pravdepodobne schopnejšia ako Lešij.

„Nemám na to celú noc, líška.“ Lešijova hodvábna kadencia prerušuje jej myšlienky.

Liska si nervózne vydýchne. Podrobne si premeria dvere panstva, hrozivú koňštrukciu zo starého dreva s olupujúcou sa čiernou farbou, ktorá mizne za závojom zimozelene.

Neodvažuje sa predstaviť si, čo nájde za nimi.

„Mám len dve pravidlá,“ ozve sa Lešij. „Prvé je, že sa mi nesmieš pliesť do cesty.“

Prikývne, cíti sa slabá. „A druhé?“

„Nikdy nesmieš opustiť pozemok panstva bezo mňa, ani samotné panstvo po zotmení. Dodržiavaj to a do roka budeš voľná... za predpokladu, že prežiješ tak dlho.“

4

Dom pod jarabinou

V Lešijovom sídle to páchne plesňou a pustotou. Keď Liska vojde do vstupnej haly, vchodové dvere za ňou škripavo zanariekajú a ona sa tesne vyhne tomu, aby vošla priamo do pavučiny. Lešij nečaká. Prejde okolo nej hlbšie do panstva a nechá Lisku osamote, aby sa zorientovala. Jeho záhadné varovanie sa však naďalej vznáša vo vzduchu: *Za predpokladu, že prežiješ tak dlho.*

Najlepšie spraví, keď na to teraz nebude myslieť. Už je neskoro vycúvať.

Úzku vstupnú halu zaberá vešiak na kabáty celý biely od prachu a na ňom visí nesúrodá výbava: starý plášť, hrubý zimný kabát a obnosený šál. Liska zaváha, kým si vyzlečie vlniak a zavesí ho na vešiak. Týmto prostým činom sa jej situácia stáva akosi hmatateľnejšia. Áno, teraz tu žije a svoj vrchný odev vešia vedľa oblečenia netvora s lebkou namiesto hlavy. Vyzuje si aj topánky, hoci nenájde žiadne papuče, ktorými by ich nahradila. Zuby jej drkocú, keď sa po chladnom tvrdom dreve vydáva za Lešijom.

Aj keď je panstvo zahalené pavučinami a prachom, drží sa svojej niekdajšej nádhery ako stará žena, ktorá

spomína na čulé dni svojej mladosti. Zjavne je aj zakliate. Liska si nikdy celkom presne nevedela predstaviť, čo to slovo znamená, ale teraz už áno. Vie to, pretože keď prechádza okolo zdobených svietnikov, tie ožívajú, osvetľujú jej cestu náhlym plameňom, a len čo ich nechá za sebou, zhasnú.

Zo vstupnej haly, v ktorej cítiť prievan, sa vinie schodisko z olejnatého dreva ústiace na galériu. Vysoko hore visí luster, ktorý vrhá mihotavé svetlo. Jeho železné ramená v tvare konárov sú zakončené sviečkami obalenými v ozdobných listoch z tepaného kovu. Osvetľuje klenutý strop pomaľovaný ručiacimi losmi a vysokými stromami, pozlátené prvky pod pavučinami už stratili lesk.

Napriek svetlu zostávajú kúty miestnosti tmavé a každý tieň sa nevyspytateľne trepoce.

Lešij čaká na schodisku a hľadá na Lisku. Jeho bledý zjav ostro kontrastuje s temnotou panstva, vďaka čomu sa ešte viac podobá na prízrak. V jeho postoji je čosi znepokojujúco neludské, chrbát má meravý, hlavu sklonenú, ruky spustené po bokoch.

„Vitaj v Dome pod jarabinou,“ povie. Jeho hlas sa rozlieha opustenými chodbami, ktoré opakujú každú slabiku v bojzavom refréne. „Choď, kam chceš, len nevstupuj do najvyššej miestnosti veže. Raňajky očakávam o ôsmej a večeru o piatej – nechaj ich pred dverami do izby vo veži.“ Odmlčí sa a je v tom istá rozpačitosť, akoby si nebol istý, čo má teraz s Liskou robiť, keď ju tu má. „To je všetko,“ povie napokon. „Dobrá noc.“

Otočí sa, kroky jeho dlhých nôh zvýraznené stonaním a vŕzganím starého dreva navrchu schodiska utíchnu a napokon zmizne z dohľadu.

Osamotená v tichej hale Liska cíti, ako jej po chrbte prechádza mráz. Spustnuté sídlo s olupujúcimi sa tapetami a hrdzavým kovaním v nej vyvoláva nepokoj. Keď sa rozhlíadne, vie, že ju čaká veľa práce. Dost' na to, aby si aj skúsená orlická gazdiná trhala vlasy.

„Zajtra,“ rozhodne sa. „Budem si s tým robiť starosti až zajtra.“ Posledné slovo sa pretiahne do unaveného zívnutia. Je vyčerpaná z besného behu lesom aj z neutíchajúceho pulzujúceho strachu v hrudi. Spať v dome démona rozhodne nie je lákavé, ale vyčerpaným očiam a ťažkým viečkam viac nevie vzdorovať.

Po špičkách opatrne prejde do susednej miestnosti a nazrie dnu. Priestor je tmavý, ale dokáže rozoznať obrysy prázdneho kozuba a opotrebovaných divánov zostavených okolo nízkeho stola. Vyzerá to na malý salónik. Z predsiene si uchmatne plášť, strasie z neho nešťastného pavúka a potom si rozviaže živôtik a vyzlečie sukňu, takže zostane len v blúzke a spodničke. Z vlasov si vyberie zatúlané lístky a z prsta trň, potom sa schúli na pohovku a plášť si prehodí cez plecia.

Telo ju bolí a myseľ jej víri, ale všetkému ostatnému vládne únava. Zajtrajšok prinesie slnečné svetlo a nový deň. Potom už Driada isto nebude taká desivá. Táto myšlienka ju trochu upokojí a pomaly zaspí.

Kvap, kvap, kvap.

Ten zvuk ju prinúti otvoriť oči.

Čosi ju pozoruje z tieňa. Čosi obľudné, napoly mŕtvola a napoly pes, obrovský a dlhý, so srstou čiernou ako smola. Oči má ako žeravé uhlíky, mäso okolo hrude a úst mu odhnilo a odhaľuje pruhy perleťových rebier a zažltnuté tesáky, z ktorých kvapkajú sliny na podlahu.

Kvap... kvap...

Liska sa prudko vzpriami, srdce jej búši. Pes je preč.

Nezažmúri oči, kým sa cez špinavé okno nezačne vkrádať svetlo. Až vtedy za vzdialeného štebotu prebúdzajúcich sa vtákov opäť zaspí.

Liska sa prebudí do izby zaliatej maslovo zlatistým svi-
tom skorého rána. Na krátky, ospalý okamih si pomyslí,
že je doma v Stodole, potom však ucíti drevené puto na
ruke a bodliak zapichnutý v košielke. Pomaly sa posadí,
odlepí bodliak a vtom sa jej vrátia spomienky: Driada,
rusalka, jej dohoda s Lešijom a nakoniec červenooké
psisko.

Psisko. Vyplašene sa obzrie, napoly očakáva, že bude
stať za ňou, ale nie. Je sama. A podľa stojacich hodín pri
stene mešká s prípravou raňajok.

Stačí krátke pomyslenie na to, aký by bol Lešij ne-
spokojný, a hneď vyskočí na nohy. Odhrnie biele čipko-
vané záclony, s námahou otvorí okno a vpustí dnu vlhký
vzduch voňajúci mokrou zemou a listím. Pred sebou vidí
stromy Driady, bujné a košaté, obrastené machom a li-
šajníkom.

Slnko sa rozlieva po opustenej záhrade, preniká do
izby a zohrieva Liske tvár, zatiaľ čo si upravuje rozstra-
patené vrkoče a oblieka zvyšok kroja. Snaží sa nevnímať,
ako sa jej zvieria hrud', keď si všimne roztrhané výšivky –
jej sviatočné šaty sú zničené.

Vyjde zo salóna do slabo osvetlenej haly a otáča kr-
kom, aby si poobzerala všetko, čo v nočnej tme nemohla
vidieť. Nikdy predtým nebola v panskom sídle a z diaľky
ich videla len zopár, keď sa viezla vzadu na voze počas
ciest na trh v Gwiazdnom.

Najväčší dom, do ktorého kedy vstúpila, patrilo stodoľskému starostovi. Ten si raz Lisku zavolať, keď jeho cenný žrebec dostal strašný kašeľ, pretože poznal jej povesť, keď išlo o zvieratá. Nebolo treba veľa, aby žrebcovi pomohla – stačilo mu navlhčiť seno a vypustiť ho z prašnej maštale na pastvu. Napriek tomu bol starosta natoľko vďačný, že pozval Lisku a mamu na večeru, a Liska si prezrela jeho masívny dom so šindľovou strechou a s tromi veľkými slnečnými izbami.

Dom pod jarabinou je v porovnaní s ním hotový kaštieľ. Všade, kam sa Liska pozrie, sú zložité ozdobné rezby, okrasné vázy a hrdé, klenuté okná. Napriek hrubej vrstve špiny a pavučín je všetko veľkolepé, pôsobivé a úplne ohromujúce.

Dom pod jarabinou skrátka tvrdohlavo odmieta byť obyčajný. Prvé, čo si Liska všimne, sú maľby. Namiesto zvyčajných predkov alebo svätcov sú na nich zobrazené zvieratá s korálikovými očami v tmavých lesoch, ako sa predierajú trnistými húštinami. Liska si ich prezerá, prechádza rukou po zábradlí, víri pri tom do vzduchu obláčky prachu a na končekoch prstov sa jej zbiera mäkká vrstva špiny. Dokonca aj prach v sídle je zvláštny. Namiesto toho, aby sa vznášal a opäť usádzal, stúpa v špirálach a kúdoloch a otiera sa o Lisku ako príliš priateľská mačka. Vlečie sa za ňou, krúti sa jej okolo členkov, až kým sa naň priamo nepozrie a nepovie: „Prosím, teraz nie. Už tak som dosť nervózna a ty sa mi lepíš na šaty.“

Prach sa opäť usadí ako odvrhnuté dieťa a Liska premýšľa, či už neprichádza o rozum.

Keď konečne objaví kúpeľňu, zistí, že je to zďaleka najmenej špinavé miesto na panstve. Ohromí ju aj to,

že má vodovod – niečo, o čom počula, ale nikdy to nevidela –, rúrky a kohútiky trčiace nad mramorovým umývadlom a vaňou s levími nožičkami. Na rozdiel od toho, čo počula, však rúrky nie sú medené. Sú drsné a pokryté kôrou, akoby boli vyrobené z vydlabaných koreňov stromov. A možno aj sú. V tejto chvíli by ju už nič neprekvapilo.

Či už z koreňov, alebo nie, Liska ich túži vyskúšať. Po otočí kohútik, z rúrky vystrekne kaskáda príjemne chladnej vody a ona si ňou vydrhne špinu z tváre a zaschnutú krv z rany na mieste, kde ju udrel konár.

Nad umývadlom je zrkadlo orámované železnými konármi. Liska doň minútu civie a z tváre jej pri tom kvapká voda. Cíti sa zmenená, no nevyzerá tak. Stále je to to isté obyčajné, nenápadné dievča s nosom trochu dohora a tmavými vlasmi, črtami, ktoré zdedila po tatovi. Oči má modré po mame, ale kým mamine sú ako ľad, Liskine boli vždy jemnejšie. *Ako zimozel*, hovorieval tata. S vlasmi odviedla mizernú prácu, spod šatky jej vytrčea hustá kučera. Táto je biela, patrí k šedivému prameňu, ktorý Liske vyrastá na sluche. Objavil sa po incidente s Marysieňkou.

Incidente. Zdá sa to ako príliš láskavé, príliš mierne slovo na to, čo Liska urobila. Dych sa jej zadrhne a na okamih to všetko znova vidí.

Marysieňka s ústami otvorenými vo výkriku, ako sa rúti k zemi...

„Nie,“ povie nahlas a prstami zovrie boky umývadla. Chlad mramoru do nej preniká a uzemňuje ju, kým sa opäť nedokáže normálne nadýchnuť. Náhlivo si zastrčí bielu kučeru späť pod šatku a vybehne z kúpeľne.

Kuchyňu našťastie nie je ťažké nájsť. Je to jedno-

duchá úžitková miestnosť so stenami obloženými drevom, s množstvom políc a obrovskou kachľovou pecou, v ktorej je rúra a priehradka na drevo. Vo vzduchu sa vznášajú zrnká prachu, ktoré vytvárajú hmlistú, až snovú atmosféru. Pri bližšom skúmaní objaví špajzu so skromnými zásobami múky, fľašu mlieka a misku s vajíčkami. Liska si v duchu poznamená, že sa neskôr vyberie hľadať pivnicu. Zatiaľ si vystačí s tým, čo má.

Napokon, aké ťažké môže byť vyhovieť démonovi?

Vypracuje cesto na mrveničku tak, že zmieša múku s vajíčkom, a kým sa na sporáku zohrieva mlieko, natráhá ho na malé kúsky. Keď ich potom začne hádzať do vriaceho mlieka, uvedomí si, že na panstve nevidela žiadne sliepky a už vôbec nie kravu. Že by Lešij chodil do ľudského sveta? To by bol rozhodne zaujímavý pohľad.

Naberie rýchle raňajky do porcelánových misiek, nájde podnos, položí naň jednu misku a lyžicu a vzdychne si. Napriek všetkému úsiliu sa jej v útrobach nahromadil strach ako smotana na deň starom mlieku. Nie je to o nič inakšie ako život v dedine, povie si. Jednoducho musí držať hlavu sklonenú a vyhýbať sa problémom a bude voľná... o rok.

Pred odchodom z kuchyne vrhne smutný pohľad na sporák. Chýba jej spoločnosť rodinného škriatka. Domáci duch, drobný mužik s bradou plnou sadzí a očami čiernymi ako uhlie zvyčajne sedával na poličke alebo sa mlčky prizeral z tieňa, ale občas sa k nej pripojil a pomáhal s prácou. Mama ho nikdy nevidela, a keď sa jej ho Liska pokúšala ukázať, bolestivo jej stískala ruku a hovorila: „Nič tam nie je, rozumieš?“

Spočiatku to Liska nechápala. Potom sa však naučila.

Kamenné steny veže sú chladné, schodisko prosté, postavené v oveľa staršom štýle ako zvyšok sídla. Na vrchole je nezasklené okno, z ktorého je výhľad na vysokú košatú jarabinu korunovanú snehobielymi kvetmi a prvými bobuľami, a jediné drevené dvere. Liska pred ne položí podnos a zaklope. Keď sa neozýva žiadna odpoveď, priloží si ruky k ústam a zavolá: „Lešij?“

Nič. Skúša to znova: „Ehm, pán Lešij?“

Ticho. Neisto sa vydá na ústup. Už je v polovici schodiska, keď počuje, ako sa dvere so škrípaním otvárajú a podnos zašramotí.

Je už po poludní, keď si Liska vyhrnie rukávy a pustí sa do práce. Je toho veľa, ohromné množstvo, ale ona je odhodlaná vrátiť do chaosu poriadok. Nikdy predtým nebola obzvlášť čistotná – keby dostala mincu za každý raz, keď ju mama pokarhala, že do kuchyne nanosila blato alebo si zašpinila šaty, bola by naozaj bohatá –, ale na tomto dome je čosi, čo v nej vyvoláva ľútosť. Je ako starý poľovnícky pes, kedysi pýcha svojho pána, teraz zabudnutý a odvrhnutý. Liska mu chce zaraz pomôcť. Chce ho ozdraviť a postarať sa, aby sa do jeho zabudnutých siení vrátilo svetlo.

Začne s prieskumom. Obíde celý obvod panstva, kam sa až odváži, a pozorne sleduje les za múrom. Pre istotu si so sebou vezme kuchynský nôž, hoci pochybuje, že jej bude na niečo dobrý, ak narazí na démona alebo – ešte horšie – na červenooké psisko.

Tak ako všetko ostatné aj zadná časť panstva je v zajatí buriny a prerastajúceho lesa. Liska tam nájde rozpadávajúcu sa studňu a dvere do pivnice. Oboje sú zastrčené,

zarastené machom a brečtanom, len cestička z ušliapaného podrastu naznačuje, že ich Lešij využíva. Pivnica je našťastie zásobená lepšie ako kuchyňa. Je v nej pár veľkých kusov soleného mäsa so zemiakmi, s repou a obilím. Liske sa pri tom pohľade zbiehajú slinky. V pohraničných dedinách, ako je tá jej, je mäso drahé, jedia ho len na sviatky alebo v bohatších rodinách cez víkendy.

Keď si Liska urobí prehľad, pustí sa do druhej úlohy. V kuchyni nenašla žiadne bylinky ani koreniny, ale vonku rastie veľa takých, ktoré pozná: žltokvitnúci kôpor, divý cesnak, chren, mäta a tymian s fialovými kvietkami. Všetky ich nazbiera do záhybov sukne, prinesie do kuchyne a vráti sa s vedrom po vodu zo studne.

Takto jej ubieha celé popoludnie. Snaží sa premeniť prázdnu škrupinu panstva aspoň na náznak obývaného priestoru. Zamieša múku a vodu na kvások, z kusa soleného mäsa spraví vývar, poznáša všetky hrnce a panvice a poriadne ich vydrhne. Keď s tým všetkým skončí, zamúčeným rukávom si utrie čelo a obráti sa, aby si prezrela kuchyňu.

Vtedy si všimne, že miestnosť sa zmenila.

Na stene pri sporáku bola drevená lata s háčikmi na zavesenie hrncov a panvíc. Prinajmenšom tam bola, keď sa tam Liska naposledy pozrela. Teraz je preč.

Na jej mieste sú dvere.

Sú to ťažké, veľkolepé dvere pomaľované ako polnočné nebo indigovou farbou a zlatými hviezdíčkami. Kľučka má tvar hviezdnych lúčov a cez dierku pod ňou preniká svetlo, akoby na druhej strane bolo uväznené slnko.

Lisku zamrazí. Vtom sa z chodby ozvú kroky.

Prekvapene sa pozrie smerom za zvukom a potom späť na dvere.

No žiadne dvere tam už nie sú. Hrnce a panvice sa vrátili, akoby nikdy nezmizli.

Čo...

Liska nemá šancu zamyslieť sa nad tým, pretože vo vchode do kuchyne sa zjaví tieň. Naraz pred ňou stojí Lešij, desivý, parohatý, a vo dne vyzerá ešte strašidelnejšie ako uprostred noci letného slnovratu.